

KARACA OĞLAN ELEŞTİRİSİNE KÜÇÜK CEVAPLAR: 3 / DAĞLAR'I KARIŞTIRAN ELEŞTİRMEN / KARIŞTIRMAN

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU

Eleştirmenimiz Yrd. Doç. Dr. Orhan Yavuz buyurmalara doymuyor. Ataların dilinden aktarmak gerekirse, *dediğim dedik, çaldığım düdüğü* hesabı durmadan ferman sallıyor! Bu yazımızın başlıca konusu, onun Karaca Oğlan'ın bir dörtlüğündeki dağlar kelimelerini bilerek (kasten) veya bilmeyerek (?) karıştırmasıdır. Yadırgamıyorum. Ancak benim fiilen öğrencim olan, o da yetmez gibi bitirme tezini yönettiğim, o dahi yetmezmiş gibi halk edebiyatı doktora öğrencisi olarak bölümümüze kazandırdığımız bu zat bu hatalı işlemi yapacak kadar kapasitesiz değildir. Israrla söylüyorum, bu eleştiri yazısı ortak bir yazıdır, yani 1030 sayfalık KARACA OĞLAN kitabımı birkaç kişi bölüşmüş ve kendi üsluplarına göre eleştirmeye çalışmışlardır! Bunun en güzel örneklerinden biri, eleştirmenlerden biri *mısra* derken bir başkası veya başkaları ise ısrarla *dize* demektedir. Benden feyz alan biri (O. Yavuz) bu ikili kullanıma asla yer vermez. (Birkaç örnek: s. 34/91, 35-96, 36/97, 36/99 *mısra*'lı; 36/100 ise hem *mısra*'lı hem de *dize*'lidir. Hakemlerin kulakları çınlasın.) Onun için bu *dağlar* kelimeleriyle ilgili eleştiricikler Orhan'ın kaleminden çıkmış olamaz. Nitekim aynı sayfada bu eleştiricikten sonra gelen birkaç eleştiricikte de *dize* kelimelerine yer verilmiştir.

Önce ısrarla yanlış değerlendirilen dörtlüğü bir görüverelim:

Yine geldi türlü baharlar bağlar

Bülbül figan edip kamuyu dağlar

Türlü çiçeklerle bezenmiş dağlar

Ulu dağlar yol olduğu zamandır (Sakaoğlu 2004: 600)

Ünlü eleştirmenimiz bu dörtlükteki *dağlar* kelimelerinin arasında kaybolup gitmiş, ara ki bulasın.. Artık dünyanın en ünlü eleştiri yazılarından biri olduğuna oy birliği ile karar verilen bu eleştiride, bu *dağlar* kelimelerinin birine kafayı takan Yrd. Doç. Dr. Yavuz şöyle buyuruyor:

401 / 4'teki 2. “dağlar” kelimesinin geçtiği ve yazarın “dağların” anlamını verdiği dizedeki kullanılışı

Türlü çiçeklerle bezenmiş dağlar

şeklindedir. Buradaki “dağlar”, sözlüğe “dağ” alınmalıydı. Anlamı da yüzey şekillerinden “dağ” olmalıdır. (Yavuz 2006: 81)

İster asıl, ister taşeron eleştirici olsun, fark etmiyor; çarpıt da nasıl çarpıtırsan çarpıt! Galiba asıl eleştirmenimizden böyle bir ferman gelmiş olmalı!

Şimdi, bir de sözlüğümüze bakalım, acaba orada bu kelimeleri nasıl vermişiz.

dağla- II: Yaralamak (401/4)

dağlar: Dağların (401/4)

Dörtlüğümüzdeki *dağlar* kelimelerinden ikisini sözlüğümüze almayı uygun gördük. Beyefendinin buyurduğu ve *yüzey şekillerinden “dağ”* anlamını taşıyan kelime sözlüğe *a-lın-maz!* Tekrar ediyorum, bu tekrarın 180'e kadar yolu vardır. Beyefendinin işaret buyurduğu *dağ* kelimesi nerede geçerse geçsin sözlüğe alınmaz! Eğer böyle olsaydı beyefendi ve şürekâsı 577-579. sayfalarda yer alan 360-363 numaralı şiirlerin rediflerinde yer alan son kelimeyi de başımıza kakmalılardı.

Ey eleştirmen, senün *yüzey şekillerinden “dağ”* deyü buyurduğun tanım, Türk Dil Kurumu tarafından 1998 yılında yani kitabımın basımından önce yayımlanan *Türkçe Sözlük*'ün dokuzuncu baskısındaki tanıma uymamaktadır. Galiba bu suyunun suyu tanımı bir taşeron arkadaşınız karalayivermiştir. Neyse, keşke buyruğunuzun bir devam olmak üzere, *keklik, güvercin, sümbül, tepe, yamaç, ırmak* kelimelerini de sözlüğümüze alıverseydik de bir tür Türkçe Sözlük oluştururseydik.

Bre gafiller, siz hiç dörtlüğün tamamını okumak zahmetine kapılmadınız mı? Kendinizden menkul hata bulmak, hocanızı sözüm ona karalamak için sözlüğe **alınmaması** gereken kelimeyi

kastetmişiz gibi numaralar yaparak çamur atmayı sürdürmeyi marifet ve maharet mi sayıyorsunuz? Sizin anlamını verdiğimiz *dağ*,

Ulu dağlar yol olduğu zamandır

mısraındaki *dağ* kelimesidir. Eğer bu beceriye sahip değilseniz, buradaki *dağ* kelimesinin sözlüğe **alınmaması** gerektiğini idrak edemeyecek kadar ileride iseniz yar. doç. değil, ord. prof. doç. olsanız ne yazar?

Biz, kelimelerin yer aldığı şiirin numarasını ve dörtlük sırasını veriyoruz, kaçınıcı mısra da olduğunu vermiyoruz. Eğer böyle bile olsaydı kelitemiz zaten dördüncü mısra da idi, belki o bile sizi uyandırabilirdi.

Allah kimseyi vekâleten eleştiri yazısı karalama dalâletine düşürmesin. Gariban arş. gör.'ler ne yapsınlar, aldıkları emir üzerine çalakalem veya çalkalakalem yazıverdiler.

Bu arkadaşlarımızın hata bulmaya çalışma gibi bir rahatsızlıkları olmalı... Şu küçük örnek bu tespit ve teşhisimizin güzel bir delilidir.

Danış -danış- ucubesi

Beyefendi 81. sayfada şöyle buyuruyor: *Sözlüğe “danış” kelimesi alınmış, ama “danış-“ alınmamış. 78/1’de karşımıza çıkan bu sözcük “müşâvere et-“ anlamındadır.*

Değerli okuyucum, biz sözlüğe anlamı bilinmeyen, değişik anlamlarda kullanılan, günümüzde kullanımdan düşen veya bölgesel kelimeleri almıştık. Yukarıda *dağ* kelimesini öğütleyen büyük bilgin Yavuz burada da capcanlı bir kelime olan *danış-* kelimesini de sözlüğe almamızı emrediyor. *Danış* kelimesini almamızın arkasına sığınarak *danış-* fiilinden hareketle saçma sapan görüşler ileri süren taşeron alınan kelimeyi herhalde kavrayamamış. İşte onun geçtiği mısra:

Danışlarım icâzetin olursa

(Sakaoğlu 2004: 519, 251 numaralı şiirin son dörtlüğünün üçüncü mısraı)

Hiç aklın yok ise kâmile danış

(Sakaoğlu 2004: 425, 78 numaralı şiirin ilk dörtlüğünün üçüncü mısraı)

Burada elbette *danış* kelimesi sözlüğe alınmaz, alınmamalıdır. Ancak hocasını karalamak isteyen bir âkil öğrencisi almaya tevessül edebilir. Bir de, tuhaf kaçacak ama acaba Yavuz *danış-* fiilinin anlamını bilemeyecek kadar kelime tembeli midir ki illa onu da alacaksınız diye çocuklar gibi ısrar edip duruyor! İnsana, *veminelgarâib* dedirtecek bir bilgiçlik taslama: *danış-* fiili için beyefendinin arzuları doğrultusunda *müşâvere et-* diyecekmişiz. Yani canlı bir Türkçe kelimeye unutulmakta olan Arapça bir kelimeyi karşılık olarak verecekmişiz. Mübarek sanki Arapça hocası..

Bilim dünyası böyle saçma sapan eleştiri yazısının hakemlerini merak edip duruyor. Hemen yazalım. O tarihte dil doçenti olan Yakup Karasoy ile yine o tarihte dil yardımcı doçenti olan Mustafa Toker. Bilgi isteme hakkımızı kullanarak hakem raporlarını istedik. *Karaca Oğlan* adlı halk edebiyatıyla ilgili eserimizi, derginin hakemleri arasında bu alanın uzmanları (mesela profesörler) varken kendisinin profesörlüğe atanma raporunu yazarken öğrenci tezlerinden ve kendisinin doçentlik tezinden kaynak göstermeden intihalde bulunduğunu ileri sürdüğümüz Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Müdürü Yakup Karasoy kendilerini de hakem seçtikten sonra Orhan Yavuz’u sadece şu anlama gelen bir cümle ile uyarıyorlar: *Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan Yazım Kılavuzu’na uyulsun.* (Bu ibare, bizim raporları istememiz üzerine de eklenmiş olabilir!) Vah TAE vah, vah SÜ vah... Bilimi çocuk oyuncağı haline getirenlere bol keseden unvan dağıtılıyorsunuz. Kaldı ki Yavuz bu uyarıya uymamış, onlarca kelimeyi kendi kafasına göre yazmıştır. Başka bir yazımızda onları da sunmak isterim.

Yetmez ama bu sayılık yeter!..

*****

(Kitabımızla ilgili, bu talihsiz yazı, ne acıdır ki ünlü bir üniversitemizin Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü’nün, bir zamanlar bizim de listenin en başında hakem olarak yer aldığımız, bir sayısında yayımlanmıştır: 17,2006. Bu yazıya verdiğimiz ve eleştirmenin üslubuna göre daha yumuşak olan yazımız, bilmem hangi hakemler tarafından kabul edilmeyerek yayımlanma şansını yakalayamamıştır. Yeni başkanın imzasıyla gelen bir red yazısında eski başkanın da adı geçiyordu, biline.)